

Науковий реферат статті Москаленко О. М.

"Методологія дослідження теоретичної моделі випереджаючого економічного розвитку в сучасній політичній економії"

Зі зростанням нерівномірності економічного розвитку у світовій економіці країни з меншим рівнем економічного розвитку усвідомлюють об'єктивну потребу й нагальну необхідність переходу на нову модель економічного розвитку, яка буде забезпечувати динамічну перевагу для економіки країни на довгострокову перспективу. Варіанти таких економічних моделей розглядаються переважно в аспекті інноваційної економіки, економіки знань, інформаційної економіки та ін. Однак для менш успішних економік потрібні проривні моделі, моделі економіки довіри, які забезпечуватимуть прискорене економічне зростання та якісний економічний розвиток. Такою моделлю є модель випереджаючого економічного розвитку, в основі якої лежать перехід на інноваційні способи конкуренції з розвиненими країнами, подолання нееквівалентного обміну, розуміння недостатності сприятливих економічних умов для якісного розвитку країнами, ставка на інвестиції в людину, розвиток людського потенціалу. Відповідно, постає необхідність у визначенні методології її дослідження в сучасній політичній економії та її теоретичному поданні.

Предмет дослідження – теоретична модель випереджаючого економічного розвитку та методологія її дослідження.

Цілями статті є визначення методології дослідження теоретичної моделі випереджаючого економічного розвитку в сучасній політичній економії та доведення об'єктивної необхідності в зазначеній моделі для країн із посттрансформаційними економіками, а також з'ясування сутності випереджаючого розвитку та його видів.

У статті використані загальнонаукові методи – індукції та дедукції в процесі з'ясування сутності випереджаючого розвитку, історичний метод – під час аналізу етапів і прикладів випереджаючого розвитку в новій економічній історії та специфічні методи дослідження – статистичний метод та метод економічного аналізу в процесі застосування статистичного правила темпів зростання ВВП на душу населення для України до досягнення нею середнього рівня доходу розвинутих країн.

Доведено, що теоретична модель випереджаючого економічного розвитку може бути реалізована в економічній політиці держави з позиції її відповідності сучасній техніко-економічній парадигмі, а також

вирішального значення державного управління, активізації потенціалу мотиваційної системи суспільства, технологічної системи. Випереджаючий розвиток не має на меті наздогнати економічно успішні країни, це тип розвитку, за якого країна встигає швидше за інші країни опанувати нові технології ще до їх масового поширення. Випереджаючий економічний розвиток є процесом якісної трансформації економічної системи і суспільства, соціальних інститутів, поведінки економічних агентів у напрямку ідентифікації та задоволення духовно-матеріальних потреб людини на випередження, що супроводжується випереджачим розвитком громадянського суспільства, випередженням у якості макроекономічного державного управління та виникає як об'єктивна необхідність, яка існує в потенціалі й вивільняється у системі інтелектуально-спонукальних мотивів до покращення якості життя суспільства і зокрема індивіда в ньому. Інструментами випереджачого розвитку виступають методи макроекономічного управління з конструктивним характером відносин між державою та бізнесом, орієнтованими на вивільнення економічного потенціалу країни, а також інноваційно-інтенсивний характер виробництва, де акцентом стає пріоритетний випереджачий розвиток інвестицій у людину, її знання та досвід, у науку.

Теоретична модель випереджачого економічного розвитку має закономірне право на своє існування як об'єктивна потреба світового суспільства в ідентифікації нової моделі економічного розвитку, що відповідатиме реаліям та викликам міжнародної економіки, стану зростання інтелектуалізації суспільств, підвищенню вимог до якості життя людини.

Теоретична модель випереджачого економічного розвитку може бути взята за основу урядами країн із посттрансформаційною економікою для переходу на нову модель економічного розвитку в умовах нестабільності у світовій економіці, яка має на меті не тільки збереження стійких темпів економічного зростання, а й забезпечення розвитку випереджачими якісними темпами на довгострокову перспективу, перехід на інноваційні механізми конкуренції з розвинутими країнами, формування економіки для людини, зростання та розвиток її творчого потенціалу, потенціалу здоров'я.

Література: 1. Спенс М. Следующая конвергенция: будущее экономического роста в мире, живущем на разных скоростях / М. Спенс ; пер. с англ. А. Калинина ; под ред. О. Филатовичевой. – М. : Изд-во Института Гайдара, 2013. – 336 с. 2. Зайцев Ю. К. Сучасна політична економія (проблеми та інституціональне поле предмета і методології

досліджень) : навч. посіб. / Ю. К. Зайцев, В. С. Савчук. – К. : КНЕУ, 2011. – 337, [3] с. 3. Лукас Р. Э. Лекции по экономическому росту [Текст] / Р. Э. Лукас ; пер. с англ. Д. Шестакова. – М. : Изд-во Института Гайдара, 2013. – 288 с. 4. Перес К. Технологические революции и финансовый капитал. Динамика пузырей и периодов процветания / Карлота Перес ; пер. с англ. Ф. В. Маевского. – М. : Издательский дом "Дело" РАНХиГС, 2011. – 232 с. : ил. – (Сер. "Современная институционально-эволюционная теория"). 5. Сухарев О. С. Методология и возможности экономической науки : монография / О. С. Сухарев. – М. : КУРС ; ИНФРА-М, 2013. – 368 с. – (Наука). 6. Глазьев С. Ю. Стратегия опережающего развития России в условиях глобального кризиса : монография / С. Ю. Глазьев. – М. : Экономика, 2010. – 287 с. 7. Бузгалин А. В. В поисках будущего России: "Экономика для человека", или Стратегия опережающего развития – III / А. В. Бузгалин, А. И. Колганов // Стратегия опережающего развития – III. Том 16. Российские модернизации: диагнозы и прогнозы / под общ. ред. А. В. Бузгалина, Р. Крумма. – М. : ЛЕНАНД, 2011. – С. 297–352. 8. Маслов А. О. Інформаційна асиметричність на ринку праці та "аукціон Вікрі" / А. О. Маслов // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 11(137). – С. 41–47. 9. Ганущак-Єфіменко Л. М. Системний підхід у дослідженні трансформації моделей інноваційних систем / Л. М. Ганущак-Єфіменко // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 11(137). – С. 19–23. 10. Пономаренко Є. В. Теоретичний підхід до вибору моделей інноваційного розвитку країн світу / Є. В. Пономаренко, О. В. Анненкова // Економіка розвитку. – 2012. – № 1 (61). – С. 35–40. 11. Піддубна Л. І. "Технологізація" конкурентоспроможності: теоретико-методологічні аспекти / Л. І. Піддубна, О. А. Шестакова // Економіка розвитку. – 2012. – № 1(61). – С. 5–12. 12. Дж. Мак Ніл. Економічне зростання і розвиток: кого це хвилює? / Дж. Мак Ніл // Економіка розвитку. – 2012. – № 2 (62). – С. 39–43. 13. Валовой внутренний продукт Украины в 2012 г. [Электронный ресурс] / Минфин. – Режим доступа : <http://index.minfin.com.ua/index/gdp>. 14. Офіційний курс гривні щодо долара США: середній за місяць [Електронний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу : www.bank.gov.ua/files/Exchange_r.xls. 15. Мокир Джоэль. Дары Афины: исторические истоки экономики знаний [Текст] / пер. с англ. Н. Эдельмана ; под ред. М. Ивановой. – М. : Изд. Института Гайдара, 2012. – 408 с. 16. Москаленко О. М. Випереджаючий економічний розвиток у системі стратегічних потреб світового суспільства / О. М. Москаленко // Вчені записки : збірник наукових праць. – К. : КНЕУ, 2012. – Вип. 14. – Ч. 1. – С. 41–48. 17. Кузык Б. Н. Цивилизации: теория, история, диалог, будущее / Б. Н. Кузык, Ю. В. Яковец. – М. : Институт экономических стратегий. Т. VI: Перспективы становления интегральной цивилизации ; авт. предисл. А. Д. Некипелов. – М. : Институт экономических стратегий, 2010. – С. 84–87. 18. Павленко Ю. В. Цивилизационная структура глобализирующегося мира и место в ней Украины // Институциональная архитектура и динамика экономических преобразований / под ред. докт. экон. наук А. А. Гриценко. – К. : Форт, 2008. – С. 248–256.

Інформація про автора

Москаленко Олександра Миколаївна – канд. экон. наук, доцент, докторант кафедри політичної економії обліково-економічних факультетів Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана (03680, Україна, м. Київ, пр. Перемоги, 54/1, e-mail: alexmoskalenko@ukr.net).